

Антропо́чний вплив на гі́дросферу

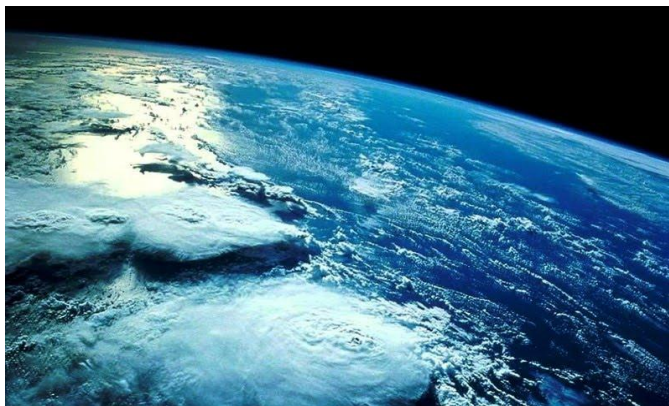

**Ми пізнаємо цінність води
лише коли колодязь
пересихає**

Бенджамін Франклін

Опорні знання

- Гідросфера - водна оболонка Землі, що виконує дуже важливі екологічні функції.
- Вода є природним ресурсом, забезпечує екологічні взаємозв'язки в популяціях, екосистемах, біосфері, у ній здійснюється міграція елементів у біогеохімічних циклах, гідросфера є складовою частиною усіх живих організмів

ГІДРОСФЕРА

1. Води Світового океану (93,96 %)

2. Вода суходолу:

- підземні води (4,38 %);

- поверхневі води (1,659 %)

3. Вода атмосфери (0,001 %)

Кругообіг води в природі

- Робота з ілюстрацією

Антропоічний вплив на гідросферу

- **ЗАБРУДНЕННЯ ГІДРОСФЕРИ** - це надходження у водойми рідких, твердих і газуватих речовин у кількостях, що змінюють властивості води і є шкідливими для водних екосистем.

Основні забруднювачі гідросфери

нафтопродукти

фосфати

стічні води

**синтетичні
миючі засоби**

пестициди

**пластикові
вироби**

нітрати

**поліетиленові
пакети**

**До найстійкіших і
найпоширеніших
забруднювачів
водойми належать**

- Нині надходження цих речовин зазвичай перевищує здатність водойм до самоочищення, тому забруднювачі гідросфери (пестициди, сполуки важких металів, радіонукліди) мають здатність накопичуватися в ланцюгах живлення (**біоаккумуляція**). Підтвердженням цьому є приклад з інсектицидом ДДТ, вміст якого в тканинах птахів може бути перевищеним у 1 млн разів, порівняно з вихідним вмістом у воді. Негативну дію чинять і високі концентрації біогенних елементів (N, P, K), що надходять у водойми зі стоками мінеральних добрив із суходолу.

Реклама
ДДТ

Оброблена
пестицидами
полуниця

Пауль Мюллер

ДДТ

В 1948-му Нобелівську премію вручили тому, хто запропонував використовувати для боротьби з комахами смертельно небезпечну для людини отруту.

Факти, як вони є...

Дуст зупинив епідемії малярії і тифу, підвищив врожаї і дав надію на перемогу над голодом у багатьох країнах. А потім сталося те, що ніхто не міг передбачити.

Сьогодні мільйони тонн отруйної речовини переносять по всьому світу птахи і тварини, ДДТ накопичується у воді і ґрунті, рослинах, організмах людей і тварин. За прогнозами хіміків, цей процес триватиме ще кілька поколінь – 180 років. Чим ще окрім смерті загрожує використання дусту, вчені до кінця так і не з'ясували. В цьому списку рак, проблеми з ендокринною системою, вплив на репродуктивну систему...

Види забруднень гідросфери

механічне

- засмічення, забруднення піском, глиною

хімічне

- нафта, нафтопродукти, пестициди, сполуки важких металів, діоксини, антибіотики, добрива
- Види хімічного: теплове, фармакологічне та пластикове

фізичне

- тепло, радіонукліди Цезій-137, Стронцій-90, Калій-40

біологічне

- бактерії, ентеровіруси, яйця гельмінтів, спори грибів

Основні джерела гідросферного забруднення

Забруднення Світового океану здійснюється через:

- **суходіл (стічні води, стоки сільськогосподарських виробництв і населених пунктів),**
- **атмосферу (з димом, пилом, вихлопними газами).**

Стічні води

Вихлопні газу

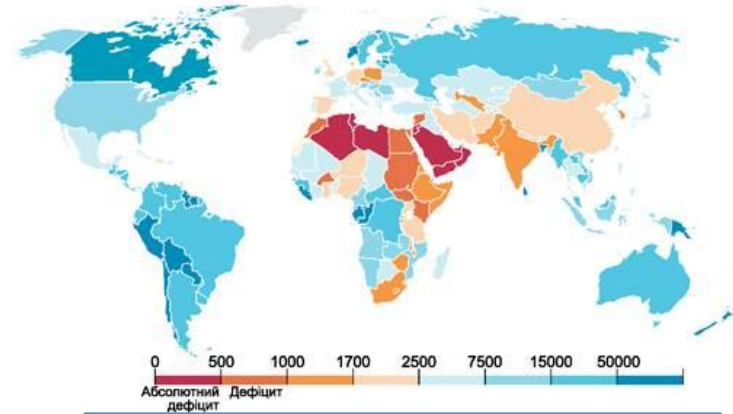
Найінтенсивнішими забруднювачами поверхневих і підземних вод є:

- 1) целюлозно-паперові,
- 2) хімічні,
- 3) нафтопереробні,
- 4) металургійні комбінати,
- 5) сільське господарство

Наслідки забруднення гідросфери

- 1) **зниження первинної біологічної продукції (за оцінками вчених, на 10 %) і, відповідно, зниження приросту інших мешканців моря;**
- 2) **деградація й руйнування водних екосистем;**
- 3) **скорочення запасів прісної води;**
- 4) **погіршення якості води;**
- 5) **збільшення частоти інфекційних захворювань, збудники яких передаються через воду (холера, дизентерія, онхоцеркоз)**

Розподіл прісних вод (у м³ на особу на рік)

Основні екологічні проблеми гідросфери:

Проблема стічних вод

дуже небезпечними є стоки, що утворюються на підприємствах целюлозно-паперової промисловості

Проблема промислових відходів

важкі метали (ртуть, Плюмбум, Кадмій), пестициди, добрива, мийні засоби, радіонукліди. Хвороба Мінамати (сполуки ртуті), хвороба ітай-ітай (кадмій у воді)

Евтрофікація водойм

накопичення у воді біогенних елементів (Нітроген, Фосфор, Калій), що призводить до заростання водойм, обміління, скорочення рибних ресурсів, утворення боліт

Цвітіння води

масове розмноження фітопланктону, що спричиняє зміну забарвлення води і погіршує кисневу забезпеченість вод

Розливи нафти

плівки на поверхні води порушують обмін речовин між Океаном і атмосферою, що впливає на клімат, спричиняє загибель гідробіонтів

Дефіцит водних ресурсів

від дефіциту питної води страждає більш ніж 40 % населення світу

Танення льодовиків

зменшення площі льодовиків по всьому світу, що істотно впливає на наявність джерел прісної води, існування гірських екосистем та рівень води в океанах

Причини порушення якості природної води та заходи охорони водоїм

- **Якість природної води** - це сукупність фізичних, хімічних, біологічних і бактеріологічних показників, що зумовлюють придатність води для використання.

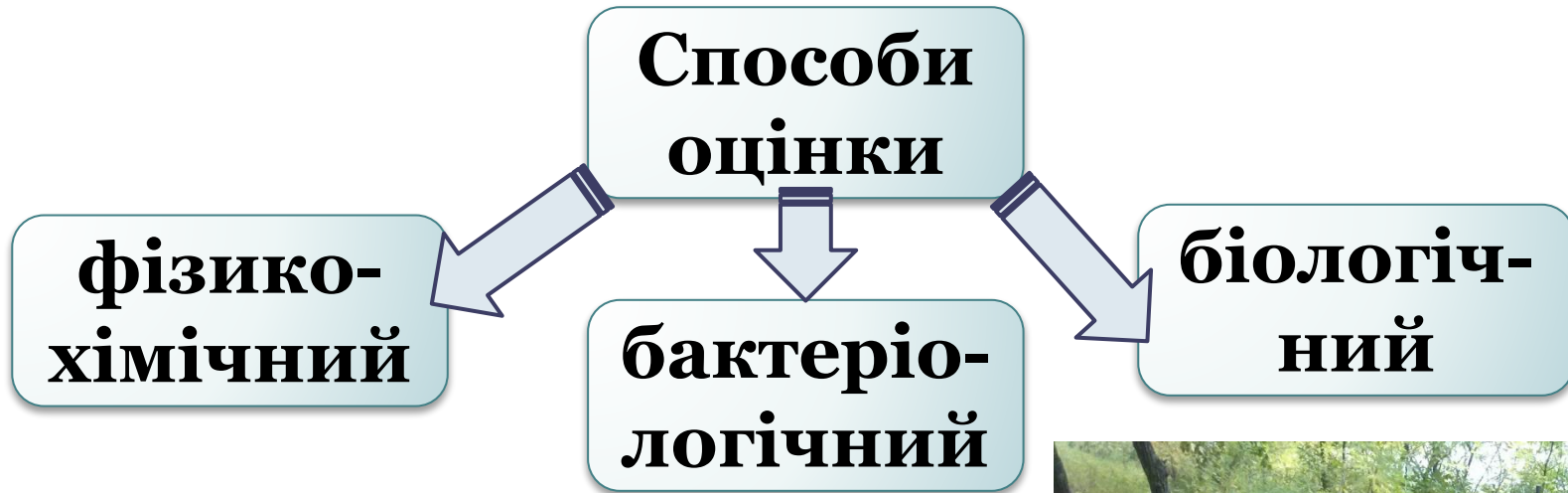
- Порушення якості води виявляється у зміні її фізичних властивостей (прозорості, запаху, присмаку) та хімічного складу (кислотності, кількості домішок, вмісту отруйних речовин), у зменшенні вмісту кисню, зміні кількості та видового складу мікроорганізмів, появі хвороботворних бактерій.

Причини погіршення якості природних вод

- безсистемна господарська діяльність,
- надмірне використання водних ресурсів,
- замулення, забруднення та заростання річок,
- недотримання режиму господарювання на прибережних захисних смугах,
- забруднення промисловими та комунальними стічними водами

Оцінка екологічного стану природних водойм

Метод оцінювання якості води за видовим складом і показниками кількісного розвитку видів-індикаторів і структури утворюваних ними угруповань називається **біоіндикацією**

Екологічна експедиція з дослідження стану відкритих водойм Київщини

Охорона водойм - сукупність заходів, спрямованих на запобігання забрудненню та виснаженню вод.

Основними заходами охорони водойм є:

- правові (дотримання природоохоронних законів, нормування якості води, державний моніторинг вод);
- організаційні (створення санітарних зон, прибережних захисних смуг);
- економічні (технології очищення стічних вод, оборотного водопостачання);
- соціальні (виховання бережливого ставлення до води, екологічна освіта).

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення

{Назва Закону в редакції Закону № 2047-VIII від 18.05.2017}

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 16, ст.112)

Висновки:

- особливості забруднення гідросфери визначаються її зв'язком з літо- й атмосферою, поширенням і величезною масою водних ресурсів, властивостями води і різноманітністю водного біорізноманіття;
- порушення екологічної рівноваги загрожує значним погіршенням стану водойм й водних ресурсів;
- перед людством постало важливе завдання охорони гідросфери та збереження рівноваги в біосфері.

Домашнє завдання:

- Опрацювати § 49

Біологія і екологія (рівень стандарту) : підруч.
для 11 кл. закл. заг. серед. освіти / В. І. Соболь.
– Кам'янець-Подільський : Абетка, 2019. – 256
с. : іл.